# Облікова картка дисертації

## I. Загальні відомості

**Державний обліковий номер:** 0826U002914

**Особливі позначки:** відкрита

**Дата реєстрації:** 29-06-2026

**Статус:** Наказ про видачу диплома

**Реквізити наказу МОН / наказу закладу:**

## II. Відомості про здобувача

**Власне Прізвище Ім'я По-батькові:**

1. Ковальчук Микола Романович
2. Mykola R. Kovalchuk

**Кваліфікація:**

**Ідентифікатор ORCID ID:** 0009-0005-5027-7459

**Вид дисертації:** доктор філософії

**Аспірантура/Докторантура:** так

**Шифр наукової спеціальності:** 081

**Назва наукової спеціальності:** Право

**Галузь / галузі знань:** право

**Освітньо-наукова програма зі спеціальності:** Право

**Дата захисту:** 24-07-2026

**Спеціальність за освітою:** Правознавство

**Місце роботи здобувача:** Адвокатське об’єднання «Стандарт»

**Код за ЄДРПОУ:** 42927767

**Місцезнаходження:** вул. Устияновича, Львів, 79000, Україна

**Форма власності:** Приватна/недержавна

**Сфера управління:**

**Ідентифікатор ROR:**

## III. Відомості про організацію, де відбувся захист

**Шифр спеціалізованої вченої ради (разової спеціалізованої вченої ради):** PhD 14665

**Повне найменування юридичної особи:** Львівський державний університет внутрішніх справ

**Код за ЄДРПОУ:** 08571995

**Місцезнаходження:** вул. Городоцька, Львів, 79007, Україна

**Форма власності:** Державна

**Сфера управління:** Міністерство внутрішніх справ України

**Ідентифікатор ROR:**

## IV. Відомості про підприємство, установу, організацію, в якій було виконано дисертацію

**Повне найменування юридичної особи:** Львівський державний університет внутрішніх справ

**Код за ЄДРПОУ:** 08571995

**Місцезнаходження:** вул. Городоцька, Львів, 79007, Україна

**Форма власності:** Державна

**Сфера управління:** Міністерство внутрішніх справ України

**Ідентифікатор ROR:**

## V. Відомості про дисертацію

**Мова дисертації:** Українська

**Коди тематичних рубрик:** 10.77, 10.83

**Тема дисертації:**

1. Відповідальність за пособництво державі-агресору за кримінальним правом України

2. Responsibility for Providing Assistance to an Aggressor State in Accordance with the Criminal Code of Ukraine

**Реферат/анотація:**

1. У результаті комплексного дослідження кримінальної відповідальності за пособництво державі-агресору, передбаченої статтею 111-2 Кримінальний кодекс України, сформовано цілісне бачення теоретичних засад, нормативної конструкції, проблем кваліфікації та караності відповідного складу кримінального правопорушення, а також його місця у системі кримінально-правового захисту основ національної безпеки України в умовах триваючої збройної агресії. Узагальнення результатів, отриманих у межах трьох розділів роботи, дає підстави для формулювання таких системних висновків. Стан наукової розробки проблеми характеризується високою інтенсивністю, але концептуальною незавершеністю. Запровадження статті 111-2 КК України стало реакцією законодавця на трансформацію форм співпраці з державою-агресором після початку повномасштабної фази збройної агресії. Упродовж 2022-2024 років у науковому середовищі сформувався значний масив публікацій, присвячених аналізу новели. Водночас ці дослідження переважно мають фрагментарний і догматичний характер, зосереджуючись на елементах складу кримінального правопорушення та питаннях відмежування від суміжних норм. Попри інтенсивність наукового обговорення,

єдності щодо правової природи статті 111-2 КК, меж її застосування та співвідношення з іншими складами злочинів проти основ національної безпеки не досягнуто. Це свідчить про перехідний стан доктринального осмислення відповідної норми та необхідність подальшого системного узагальнення. Поява статті 111-2 КК України є проявом диференціації кримінальної відповідальності, а не класичної криміналізації нової поведінки. Аналіз ознак криміналізації дозволяє дійти висновку, що поведінка, пов'язана з наданням допомоги іноземній державі у підривній діяльності проти України, вже була охоплена положеннями про державну зраду. Відтак запровадження окремої норми не означає встановлення відповідальності за якісно новий вид суспільно небезпечного діяння. Йдеться про нормативне виокремлення окремих форм сприяння державі-агресору з метою більш гнучкої оцінки їх суспільної небезпечності, розширення кола суб'єктів та уточнення санкцій. Соціальна обумовленість цієї норми полягає у зміні політико-правових акцентів у період воєнного стану та прагненні держави адаптувати кримінально-правові механізми до нових форм внутрішніх загроз. Об'єкт пособництва державі-агресору має комплексний характер і зосереджується передусім на воєнній безпеці як складовій національної безпеки. Методологічно виправданим є розуміння об'єкта складу як охоронюваних кримінальним законом суспільних відносин. Родовим об'єктом є відносини у сфері забезпечення національної безпеки, тоді як безпосереднім – воєнна безпека, що охоплює обороноздатність, військову спроможність та здатність держави протидіяти збройній агресії. Водночас залежно від конкретної форми діяння можуть порушуватися й додаткові факультативні об'єкти – життя і здоров'я осіб, власність, громадська безпека, функціонування органів державної влади чи критичної інфраструктури. Такий багатовекторний характер суспільної небезпечності обумовлює підвищену цінність об'єкта та виправдовує суворість санкції, але водночас вимагає високого рівня правової визначеності. Законодавча конструкція об'єктивної сторони є формальною, превентивною за своєю природою, але містить ризики розширеного тлумачення. Склад кримінального правопорушення сконструйовано як формальний: для настання відповідальності достатнім є сам факт вчинення передбачених дій без необхідності доведення конкретних шкідливих наслідків. Такий підхід відповідає завданню запобігання загрозам на ранніх стадіях. Водночас використання оціночних категорій, зокрема поняття «підтримка» чи «інша допомога», створює небезпеку надмірно широкого тлумачення. Відсутність чітких критеріїв істотності або мінімального порогу суспільної небезпечності може призводити до криміналізації діянь, що не становлять реальної загрози воєнній безпеці. Тому підвищення якості нормативної техніки та конкретизація диспозиції є об'єктивною потребою подальшого вдосконалення законодавства. Співвідношення статті 111-2 із нормами про державну зраду та колабораційну діяльність характеризується елементами колізійності та нормативного дублювання. Перетин ознак із положеннями про державну зраду та колабораційну діяльність зумовлює складні проблеми кваліфікації. У низці випадків однакові фактичні обставини можуть підпадати під декілька норм із різними санкціями, що ставить під загрозу принцип правової визначеності та пропорційності. Застосування формальних правил конкуренції не усуває змістовних суперечностей. Відсутність універсальних критеріїв розмежування підвищує ризик неоднакової судової практики. Тому системний перегляд співвідношення норм розділу I Особливої частини КК України є необхідною умовою внутрішньої узгодженості кримінального законодавства. Подальше вдосконалення законодавства має здійснюватися шляхом системної уніфікації норм про злочини проти основ національної безпеки.

2. As a result of a comprehensive study of criminal liability for aiding an aggressor state, as provided for in Article 111-2 of the Criminal Code of Ukraine, a holistic view of the theoretical foundations, normative construction, problems of qualification and punishability of the relevant criminal offense, as well as its place in the system of criminal law protection of the foundations of Ukraine's national security in the context of ongoing armed aggression. A summary of the results obtained in the three sections of the work provides grounds for formulating the following systemic conclusions. The state of scientific development of the problem is characterized by high intensity but conceptual incompleteness. The introduction of Article 111-2 of the Criminal Code of Ukraine was the legislator's response to the transformation of forms of cooperation with the aggressor state after the start of the full-scale phase of armed aggression. Between 2022 and 2024, a significant body of publications devoted to the analysis of the novelty was formed in the scientific community. At the same time, these studies are predominantly

fragmentary and dogmatic in nature, focusing on the elements of a criminal offense and issues of demarcation from related norms. Despite the intensity of scientific discussion, no consensus has been reached on the legal nature of Article 111-2, the limits of its application, and its relationship to other crimes against national security. This indicates a transitional state of doctrinal understanding of the relevant norm and the need for further systematic generalization. The appearance of Article 111-2 of the Criminal Code of Ukraine is a manifestation of the differentiation of criminal liability, rather than the classic criminalization of new behavior. An analysis of the signs of criminalization leads to the conclusion that behavior related to providing assistance to a foreign state in subversive activities against Ukraine was already covered by the provisions on high treason. Therefore, the introduction of a separate provision does not mean establishing liability for a qualitatively new type of socially dangerous act. It is about the normative separation of certain forms of assistance to an aggressor state in order to more flexibly assess their social danger, expand the circle of subjects, and clarify sanctions. The social conditioning of this provision lies in the change in political and legal priorities during the period of martial law and the state's desire to adapt criminal law mechanisms to new forms of internal threats. The object of aiding an aggressor state is complex in nature and focuses primarily on military security as a component of national security. Methodologically, it is justified to understand the object of the composition as social relations protected by criminal law. The generic object is relations in the sphere of national security, while the immediate object is military security, which encompasses the state's defense capability, military capability, and ability to counter armed aggression. At the same time, depending on the specific form of the act, additional optional objects may be violated — the life and health of individuals, property, public safety, the functioning of state authorities or critical infrastructure. This multi-vector nature of public danger determines the increased value of the object and justifies the severity of the sanction, but at the same time requires a high level of legal certainty. The legislative construction of the objective side is formal and preventive in nature, but carries the risk of broad interpretation. The composition of the criminal offense is constructed as formal: for liability to arise, the mere fact of committing the acts provided for is sufficient, without the need to prove specific harmful consequences. This approach is consistent with the goal of preventing threats at an early stage. At the same time, the use of evaluative categories, in particular the concepts of “support” or “other assistance,” creates the danger of overly broad interpretation. The absence of clear criteria for materiality or a minimum threshold of public harm. The absence of clear criteria for materiality or a minimum threshold for public danger may lead to the criminalization of acts that do not pose a real threat to military security. Therefore, improving the quality of regulatory techniques and specifying the disposition is an objective requirement for further improvement of legislation.

### Державний реєстраційний номер ДіР:

**Пріоритетний напрям розвитку науки і техніки:** Фундаментальні наукові дослідження з найбільш важливих проблем розвитку науково-технічного, соціально-економічного, суспільно-політичного, людського потенціалу для забезпечення конкурентоспроможності України у світі та сталого розвитку суспільства і держави

**Стратегічний пріоритетний напрям інноваційної діяльності:** Не застосовується

**Підсумки дослідження:** Теоретичне узагальнення і вирішення важливої наукової проблеми

### Публікації:


- 1. Ковальчук М. Р. Соціальна обумовленість кримінальної відповідальності за пособництво державі-агресору в Україні. Європейські перспективи. 2025. № 4. С.366-373. DOI: https://doi.org/10.71404/EP.2025.4.51;
- 2. Ковальчук М. Р. Суб’єкт складу «Пособництво державі-агресору» (ст. 111-2 КК України). Європейські перспективи. 2025. № 2. С. 166-172. DOI: https://doi.org/10.71404/EP.2025.2.22;
- 3. Ковальчук М. Караність кримінального правопорушення, передбаченого ст. 111-2 «Пособництво державі-агресору» КК України. Наше право. 2025. № 4. С. 247-256. DOI:

https://doi.org/10.71404/NP.2025.4.33;

- 4. Ковальчук М. Об’єкт складу «Пособництво державі-агресору» (ст. 111-2 КК України). Теоретико-прикладні проблеми правового регулювання в Україні : збірник матеріалів IX Всеукр. наук.-практ. конф., м. Львів, 12 грудня 2025 р. Львів : Львівський державний університет внутрішніх справ, 2025. С. 543-546;
- 5. Ковальчук М. Суб’єктивна сторона складу «Пособництво державі-агресору» (ст. 111-2 КК України). Правотворчість у сфері кримінальної юстиції: на шляху від війни до миру : матеріали Круглого столу, м. Київ, 10 жовтня 2025 р. Київ, 2025. С. 203-208;
- 6. Ковальчук М. Проблеми кримінально-правової кваліфікації «Пособництва державі-агресору» (ст. 111-2 КК України). Війна в Україні: зроблені висновки та незасвоєні уроки. Збірник тез міжнародної науково-практичної конференції. (Львів 20.02.2026) / упор. У.О. Цмоць. Львів: Львівський державний університет внутрішніх справ, 2026. С. 268-270.

**Наукова (науково-технічна) продукція:**

**Соціально-економічна спрямованість:**

**Охоронні документи на ОПІВ:**

**Впровадження результатів дисертації:** Впроваджено

**Зв'язок з науковими темами:** 0124U005075

## VI. Відомості про наукового керівника/керівників (консультанта)

**Власне Прізвище Ім'я По-батькові:**

1. Бурда Степан Ярославович

2. Stepan Y. Burda

**Кваліфікація:** к. ю. н., доц., 12.00.07

**Ідентифікатор ORCID ID:** 0000-0002-9904-311X

**Додаткова інформація:**

**Повне найменування юридичної особи:** Львівський державний університет внутрішніх справ

**Код за ЄДРПОУ:** 08571995

**Місцезнаходження:** вул. Городоцька, Львів, 79007, Україна

**Форма власності:** Державна

**Сфера управління:** Міністерство внутрішніх справ України

**Ідентифікатор ROR:**

## VII. Відомості про офіційних опонентів та рецензентів

**Офіційні опоненти**

**Власне Прізвище Ім'я По-батькові:**

1. Мовчан Роман Олександрович

2. Roman O. Movchan

**Кваліфікація:** д. ю. н., професор, 12.00.08

**Ідентифікатор ORCID ID:** 0000-0003-2074-8895

**Додаткова інформація:** https://www.scopus.com/authid/detail.uri?authorId=57221110733

**Повне найменування юридичної особи:** Донецький національний університет імені Василя Стуса

**Код за ЄДРПОУ:** 02070803

**Місцезнаходження:** вул. 600-річчя, Вінниця, Вінницький р-н., 21021, Україна

**Форма власності:** Державна

**Сфера управління:** Міністерство освіти і науки України

**Ідентифікатор ROR:**

**Власне Прізвище Ім'я По-батькові:**

1. Політова Анна Сергіївна

2. Anna S. Politova

**Кваліфікація:** к.ю.н., доц., 12.00.08

**Ідентифікатор ORCID ID:** 0000-0002-7351-7110

**Додаткова інформація:**

**Повне найменування юридичної особи:** Маріупольський державний університет

**Код за ЄДРПОУ:** 26593428

**Місцезнаходження:** пр. Повітряних Сил, Київ, 03037, Україна

**Форма власності:** Державна

**Сфера управління:** Міністерство освіти і науки України

**Ідентифікатор ROR:**

**Рецензенти**

**Власне Прізвище Ім'я По-батькові:**

1. Газдайка-Василишин Ірина Богданівна

2. Iryna B. Hazdaika-Vasylyshyn

**Кваліфікація:** к. ю. н., професор, 12.00.08

**Ідентифікатор ORCID ID:** 0000-0002-5536-814X

**Додаткова інформація:** https://scholar.google.com/citations?hl=uk&user=PjsplKsAAAAJ; Scopus ID: 57220130905; Researcher ID: ADP-4084-2022

**Повне найменування юридичної особи:** Львівський державний університет внутрішніх справ

**Код за ЄДРПОУ:** 08571995

**Місцезнаходження:** вул. Городоцька, Львів, 79007, Україна

**Форма власності:** Державна

**Сфера управління:** Міністерство внутрішніх справ України

**Ідентифікатор ROR:**

**Власне Прізвище Ім'я По-батькові:**

1. Мармура Олег Зіновійович

2. Oleh Z. Marmura

**Кваліфікація:** к. ю. н., доц., 12.00.08

**Ідентифікатор ORCID ID:** 0000-0002-6981-5377

**Додаткова інформація:**

**Повне найменування юридичної особи:** Львівський державний університет внутрішніх справ

**Код за ЄДРПОУ:** 08571995

**Місцезнаходження:** вул. Городоцька, Львів, 79007, Україна

**Форма власності:** Державна

**Сфера управління:** Міністерство внутрішніх справ України

**Ідентифікатор ROR:**

## VIII. Заключні відомості

| | |
|---|---|
| **Власне Прізвище Ім'я По-батькові голови ради** | Грищук Віктор Климович |
| **Власне Прізвище Ім'я По-батькові головуючого на засіданні** | Грищук Віктор Климович |
| **Відповідальний за підготовку облікових документів** | Лісовська Валентина Юріївна |
| **Реєстратор** | Юрченко Тетяна Анатоліївна |
| **Керівник відділу УкрІНТЕІ, що є відповідальним за реєстрацію наукової діяльності** | Юрченко Тетяна Анатоліївна |